

5 april 2020

DE TEMPEL OP ZIJN KOP

Bijbellezing: Mattheus 21, vers 1 t/m 17

Op deze zondag voor Pasen wordt in heel veel kerken over de wereld stilgestaan bij Jezus' intocht in Jeruzalem, hoe Jezus op een ezel als de nieuwe koning de hofstad binnenrijdt. Jezus maakt Zichzelf bekend als de Koning, de ware afstameling van David..., David die eeuwen geleden ook op een ezel Jeruzalem was binnengereden. ... Maar dan gaat Jezus naar de tempel om daar letterlijk de boel op de kop te zetten: de tafels van de handelaren worden onderste boven gekeerd, de stoelen vliegen door de lucht... Een woedende Jezus. Wat bijzonder opmerkelijk! Wat gebeurt hier? En wat hebben deze koninklijke intocht en deze uitbarsting van Jezus in de tempel met elkaar te maken? En wat hebben deze dingen samen te zeggen voor ons mensen nu? Daar wil ik iets over zeggen in deze preek.

Als Mattheus heeft beschreven hoe Jezus Zijn leerlingen instructies heeft gegeven om een ezel klaar te zetten om Hem naar Jeruzalem te brengen, dan schrijft Mattheus (vers 4): *'dit alles is gebeurd opdat vervuld zou worden wat gesproken is door de profeet toen hij zei: zeg tegen de dochter van Sion (Jeruzalem): 'Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op een ezelin'* Hier gaat precies in vervulling – zo zegt Mattheus - wat de profeet, dat is de profeet Zacharia, enkele eeuwen hiervoor al namens God had verteld aan het volk Israël. 'Er zal een Koning komen', zo vertelde Zacharia al eeuwen geleden. Een bijzondere Koning. Zijn invloed zal namelijk niet beperkt blijven tot Israël, maar Hij zal vrede verkondigen aan alle volken. Wereldvrede. En Zijn heerschappij zal zijn van zee tot zee, dat is voor een jood uit die tijd: zover je maar denken kon. ... Nou, hier zit gelijk ook het pijnpunt voor de wetsgeleerden, voor de geestelijken van de tempel: het was al onrustig in hun land..., er was al een hoop gedoe met de Romeinen..., tijdens de joodse feesten waren er uit voorzorg vaak extra Romeinse soldaten op de been om dat lastige volkje Israëlieten met al hun strijd lust rustig te houden... en laat er nu vlak voor het Pesachfeest zo'n joodse Pelgrim aankomen op een ezel (Jezus)... iemand uit het noorden, uit Galilea, uit dat achterland... en een heel gevolg met Hem, allemaal medepelgrims daarvandaan die allemaal rumoer maken... allemaal zingende en juichende Galileeërs lopen om Hem heen... Weer zo'n Iemand Die denkt dat Hij de ware bevrijder is. Hij rijdt zelfs op een ezel, zoals David lang geleden. Ze zingen met Psalm 118 over de Davidszoon die de poorten van Jeruzalem binnenrijdt: 'hosanna, de Zoon van David, Gezegend Hij die komt' ... Daar gaat een hoop gedoe van komen...

En het gaat nog verder: deze Persoon die als Koning Jeruzalem wordt geleid, gaat vervolgens het tempelplein op waar het tijdens deze feestdagen een drukte van belang is. En Hij jaagt Hij de geldwisselaars en handelaars weg. Dat gaat echt nog een stap verder, dan Zijn vermeende Koninklijke intocht, want hiermee presenteerde Hij Zich niet alleen als de nieuwe Koning zoals Deze door de profeet Zacharia lang geleden aangekondigd. Nee, Hij doet hier op het tempelplein alsof Hij God Zelf is... De laatste profeet van het Oude Testament, Maleachi, de profeet na Zacharia, had namelijk voorzegt (3,1): *Opeens zal Hij naar zijn tempel komen, de Heer naar wie jullie uitzien*. De laatste profeet van het Oude Testament had aangekondigd dat God op een zeker moment naar Zijn tempel zal terugkeren en alles zal herstellen. De hele tempeldienst nieuw maken. Zijn volk heiligen. Een nieuw begin maken. En zie nu wat die Galilese Pelgrim hier doet! Hij gaat hier tekeer op het tempelplein..., Hij gooit alles omver, letterlijk. En Hij roept: 'er staat geschreven: 'Mijn huis zal een huis van gebed zijn en jullie hebben er een rovershol van gemaakt!' Die Jezus treedt hier op als *God Zelf*. Zulke uitingen zal de relatie met de Romeinen niet ten goede komen, die toch

al zo gespannen was... En zulke uitingen zijn in de ogen van de joodse geestelijken gewoon pure godslastering. Dit is heiligschennis van de tempel. Dit is vloeken in de kerk.

Ik heb even de situatie geschetst om u iets te laten proeven van wat dit voor die joden in Jeruzalem toen moet hebben betekend. Grote opschudding, verwarring, woede! En ik wilde u ook laten zien hoe al die teksten uit het Oude Testament uit Zacharia, Maleachi, Psalm 118, Psalm 8, maar ook Jesaja, Jeremia op dit ene moment naar Jezus leiden en laten zien Wie Hij is. *Hier verschijnt God Zelf*. De Koning van vrede, vrede voor alle volken. De Heere die lof ontvangt uit de mond van de kinderen, zoals Psalm 8 vertelt. Hier op het tempelplein zien wij God Zelf, *wij zien hier God Zelf in die Mens die daar woest schreeuwend de tafels omvergooit en mensen wegjaagt*.

En dat is iets om over na te denken... Voorafgaande aan al die indrukwekkende beelden die wij van Jezus te zien zullen krijgen in deze Stille Week: hoe Hij het Avondmaal met Zijn leerlingen viert..., hoe Hij de dag erna Zijn kruis zal dragen, met een doornenkroon..., hoe Hij het zal uitroepen aan het kruis en sterven... Voorafgaande aan al die indrukwekkende beelden die deze week de revue zullen passeren zien wij hier eerst een woedende Jezus, de Koning der koningen, God Zelf al onze menselijke bedrijvigheid op de kop gooien. Wat heeft dit te betekenen?

Op zich moest er gehandeld worden bij de tempel. Want er moesten offerdieren gekocht worden. En men moest ook tempelbelasting betalen, die betaald werd in een andere valuta. Er moesten daarom ook geldwisselaars aanwezig zijn. Het is de vraag of dat allemaal op het tempelplein zelf moest plaatsvinden, maar die handelaren en dat geldwisselkantoor waren op zich niet het probleem. Er was iets anders aan de hand... En dat kunnen wij afleiden uit die woorden die Jezus op het tempelplein roept, terwijl Hij tafels en stoelen omver gooit: *'jullie hebben er een rovershol van gemaakt!'* ... Precies deze typering van de tempel is lang geleden door de profeet Jeremia gebruikt. Een rovershol. Jeremia moest van God eeuwen geleden in de tempelpoort gaan staan en de mensen die naar de tempel gingen toespreken. Jeremia moest hen vertellen hoe God gruwde van hun praktijken. Aan de rituelen in de tempel was op zich niets verkeerd, maar ondertussen bleef het onrecht in de samenleving gewoon doorgaan. En dat was God een doorn in het oog. Men offerde en zong... en men loog en bedroog. Men betaalde de tempelbelasting en men probeerde de andere belasting te ontduiken. Men zong over Gods geborgenheid en liefde en men liet de arme medemens op straat slapen en verhongerden. Men beleet in de tempel God als de enige God en men was verslingerd aan andere goden die voor gewin moesten zorgen. En ondertussen voelde men zich zo veilig en geborgen bij God in de tempel, zulke warme gevoelens... Maar Gods huis was geen geestelijke schuilplaats..., het was tot een rovershol geworden, aldus Jeremia. Het was een schuilplaats om straks weer te voorschijn te schieten en nieuwe slachtoffers te maken. ... Ik citeer even Jeremia (hoofdstuk 7): *'Stel uw vertrouwen niet op bedrieglijke woorden: De tempel van de HEERE, de tempel van de HEERE, de tempel van de HEERE is dit! ... ⁸Zie, u vertrouwt op bedrieglijke woorden, die niet van nut zijn. ⁹Stelen, doodslaan, overspel plegen, valse eden afleggen, reukoffers brengen aan de Baäl, andere goden achternagaan, die u niet gekend hebt, ¹⁰en dan voor Mijn aangezicht komen staan in dit huis waarover Mijn Naam is uitgeroepen, en zeggen: Wij zijn gered – om al deze gruweldaden te doen? ¹¹Is dan dit huis waarover Mijn Naam is uitgeroepen, in uw ogen een rovershol?*

Nu hier verschijnt de nieuwe Jeremia op het tempelplein. De Profeet uit Nazareth, zoals de zingende pelgrims Jezus hadden genoemd (vers 11). En Hij roept, Hij zet de boel op zijn kop, want te midden van al die bedrijvigheid die je in de tempel ziet gebeuren, is men God kwijtgeraakt. Men is hier zo dichtbij God..., maar God is zo ver weg... Men is hier zo druk met elkaar, het is zo vol op het tempelplein... maar in

werkelijkheid is het allemaal zo leeg... Voordat het Pasen zal worden, gooit God de boel op de kop. De Redder van goede Vrijdag toont Zichzelf eerst in heilige woede: *waar... zijn... jullie... mee... bezig?*

Ik raakte dat beeld van die woedende Jezus in de afgelopen week niet kwijt. Ik bleef erover denken. Voor mijzelf. Voor ons als kerk. Ik denk dat deze tijd van het coronavirus daaraan heeft bijgedragen, want – een bijzondere overeenkomst - alles is in onze samenleving nu ook op zijn kop gezet. Tot enkele weken geleden stonden onze agenda's (die van mij in ieder geval) bomvol en nu is mijn agenda omgekieperd. Nog steeds druk maar heel anders. Tot enkele weken geleden stonden de snelwegen in de spits overal nog vast, was het op Schiphol een geweldige drukte en moest er toch echt uitbreiding komen... en nu opeens ligt alles stil.. en zijn de tafels van de handelaren omgekeerd, ligt de economie bijna volledig stil en is het vele geldverkeer drastisch tot stoppen gebracht. Een chaos. Een wereldwijde crisis en spanning. ... Wees niet bang: ik ga niet zeggen dat dit een straf van God is of dat wij dit nu moeten meemaken om ons leven te beteren... het vraagt grote voorzichtigheid om profetisch te willen spreken... maar ik moest er wel aan denken nu ik over de tempelreiniging ging preken waarin alles door Jezus op de kop werd gezet. Wat zegt deze geschiedenis mij, ons, nu? Wat betekent het voor mijn, voor uw leven dat alles op zijn kop staat? Zullen wij na hopelijk niet al te veel weken straks onze omvergeworpen tafels weer rechtop zetten, de munten weer bij elkaar rapen en hard doorgaan om de schade in te halen, zoveel mogelijk te beperken? Zal ons lege tempelplein straks weer vollopen en alles weer gewoon doorgaan? ... Misschien is dit wel een goed moment om de woorden van Jeremia en de actie van Jezus tot ons te laten spreken: raken wij in al onze bedrijvigheid het zicht op God niet kwijt? Hoe vol is mijn agenda en hoe staat dat in verhouding tot de volheid van mijn persoonlijke geloof? Nee, die agenda mag gerust vol – het ging Jezus niet om die handel en dat rollende geld – maar als zo'n volle agenda een dekmantel is voor een leeg persoonlijk leven, dan is er iets helemaal niet goed. Als al mijn drukte en mijn zorgen voor mijn bestaan een excuus zijn voor het vergeten van mijn naaste en mij inzetten voor recht en rechtvaardigheid, dan is er iets niet goed. Als mijn hamsteren mij in de weg staat om juist uit te delen, dan gaat er iets niet goed. Als het veilig bij God zijn in de tempel zijn mij ertoe verhindert om met beide benen op de wereld te staan en de samenleving te dienen en mij voor de hele schepping in te zetten, dan gaat er iets niet goed in mijn geloof. Dan moet er ook bij mij de bezem er door. Dan moet het maar echt eens op de kop.

Ben ik mij bewust van waar het God om te doen is op deze wereld? Is mijn leven doordrenkt van de liefde van God... en wil ik die liefde met hart en ziel beantwoorden... en mijn leven en alles wat ik heb daarvoor geven aan Hem en aan mijn medemens? Of ga ik op het tempelplein straks eerst weer gewoon mijn eigen bezigheden, mijn eigen handeltje oppakken, nadat alles is uitgeraasd? *Juist op dit moment vlak voor Pasen, voordat wij zullen gaan gedenken en vieren, komt God in Christus al onze bedrijvigheid verstoren om in ons leven plaats voor Zichzelf te maken, en voor de medemens en voor Gods Koninkrijk. Geef ik Hem de ruimte, zoek ik Zijn nabijheid?*

Het is dan ook niet voor niets dat na deze heftige actie opeens blinden en verlamden naar Jezus toekomen. Ook heeft een achtergrond in het Oude Testament. Lang geleden had koning David namelijk de stad Jeruzalem veroverd. De Jebusieten die toen in die stad woonden (2 Samuel 5) hadden gespot met het leger van David: 'zelfs blinden en verlamden zullen jullie nog tegenhouden!' Maar ze hadden dat beter niet kunnen zeggen, want David veroverde toch de stad Jeruzalem en maakte het tot de hoofdstad van het land. En in zijn woede zei David toen dat hij verlamden en blinden haatte. Daarom – zo vertelt de schrijver van deze Davidsgeschiedenis in 2 Samuël 5 – zal een blinde of kreupel niet in het huis komen. Een heel

aparte geschiedenis, misschien wel nooit eerder van gehoord, maar ziet u wat hier nu gebeurt op het tempelplein? Kreupelen en blinden komen in – jawel – in de stad van David in dit huis van God – tot de ware Zoon van David zoals het volk over Jezus zong. Kreupelen en blinden komen tot deze Zoon van David en Hij geneest hen. Hij zorgt ervoor dat er geen belemmeringen meer voor hen zijn om God in Zijn huis te ontmoeten. De handelaars worden weggejaagd met hun boeltje en zij mogen zich welkom weten. Ook in die zin gooit Jezus de boel ondersteboven. Jezus legt de handel stil en geeft juist hen die zich aan de rand bevonden en buitengesloten waren vrije toegang tot God.

U en ik worden hiermee uitgenodigd om van achter onze omgevallen tafels mee te kijken, om ons heen te kijken, of er nog meer mensen zijn die wij zouden moeten insluiten in plaats van buitensluiten. Wacht dus even met je tafels weer rechtzetten, kijk eerst eens mee met Jezus: wie zouden wij moeten binnen sluiten die zich buitengesloten voelen? Wie zouden wij juist in deze tijd dat alle drukte stil is gevallen moeten helpen? Is dat misschien gewoon je buurman of buurvrouw? Of zijn dat de vergeten vluchtelingkinderen in Griekenland die nu door een heel aantal Europese landen worden opgevangen, maar niet door Nederland? Of zijn dat de ouderen in onze maatschappij die het gevoel hebben niet meer mee te tellen nu zij niet meer nuttig zijn en de samenleving veel kosten en daarom de vraag voelen opkomen of hun leven al dan niet misschien al voltooid zou zijn? Of zouden dat de mensen zijn die worstelen met hun geaardheid, wat ik maar bijzonder lastig vind om over te denken? Zouden dat de mensen aan de andere kant van de wereld zijn, die mijn koffiebonen onder slechte omstandigheden aan het plukken zijn? Blinden en verlamden, die door David tot een spreekwoord werden gemaakt, worden door de ware Zoon van David, Jezus, uitgenodigd om dichtbij te komen. Hier op het tempelplein kruipen geschokte geldwisselaars in het stof om hun gevallen munten bij elkaar te verzamelen en lopen verlamde mensen te dansen en kijken blinden hun ogen uit. In Gods Koninkrijk wordt werkelijk alles omgedraaid. Kijk ook ik zo naar de mensen om mij heen?

Ik hoop dat u en jij iets in deze preek zullen hebben ontdekt van hoe bijzonder het is dat in Jezus God Zelf op deze manier aan ons verschijnt. Wat een genade om deze Jezus als Koning te mogen kennen en eren! God met ons!

Ik hoop ook dat u en jij, dat wij door deze geschiedenis stilgezet zijn: Jezus gooit alles op de kop om ons te laten beseffen hoe je dicht bij God toch nog zover van Hem af kan zijn... en hoe je druk bezig toch nog zo leeg kan zijn. Stem je leven echt op Hem af en op Zijn plan met deze wereld, Zijn Koninkrijk.

Maar nadat Jezus zo ernstig is opgetreden, zo profetisch heeft gewaarschuwd, verlaat Hij het tempelplein. En dat vind ik zo mooi: Jezus gaat weer terug naar Bethanië (vers 17). Dat klinkt zo heel gewoon. Het stof is neergedaald, de tafels zijn weer rechtop gezet, het kan weer verder gaan. Maar nee. Deze Jezus Die hier stond de schreeuwen, zal straks Zijn stem niet verheffen, maar Zichzelf geven als een offerlam. Straks zullen er geen handelaren in offerdieren meer nodig zijn, maar zal Jezus Zichzelf als offerlam geven. Het oordeel dat hier vanmorgen op het tempelplein uit Zijn mond klonk, als teken van het oordeel dat straks aan het einde der tijden over ons leven zal gaan, dat oordeel zal eerst vooraf worden gegaan door genade. Deze Koning zal Zich geven en Zijn stem niet meer verheffen. Hij zal Zich laten kronen met een doornenkroon en laten verhogen aan een kruis.

Laat die omver gevallen tafels daarom maar even liggen, dat zetten wij straks wel weer recht. Laten wij eerst en vooral deze Koning bezingen met heel ons hart en met heel ons leven.